

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет історії, політології та міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

«Протестантські конфесії в незалежній Україні (на прикладі Івано-Франківської області)»

Студент 4 курсу, групи СОІ-41з
напряму підготовки (спеціальності)
«Середня освіта (Історія)»

Присяжнюка Василя Васильовича

Керівник:

доктор історичних наук, професор

Пилипів Ігор Васильович

Рецензент:

ст. викладач, кандидат історичних наук

Паска Богдан Валерійович

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Розділ 1 Історія становлення протестантизму в Україні.....	6
3. Розділ 2 Характеристика протестантських конфесій.....	11
2.1. Відмінності між протестантами та іншими християнам.....	11
2.2. Відносини між протестантами та представниками інших релігій.....	18
4. Розділ 3. Ріноманітність протестантських конфесій.....	20
3.1. Церква Християн Віри Євангельської П'ятидесятників.....	20
3.2. Євангельські християни баптисти.....	24
3.3. Адвентисти сьомого дня.....	25
5. Розділ 4 Аміші як неформальна течія протестантизму.....	27
6. Розділ 5 Незареєстровані протестантські громади на Івано-Франківщині.....	32
7. Розділ 6 Вивчення протестантських конфесій на уроках історії.....	35
8. Висновки.....	38
9. Список використаних джерел.....	40
10. Додатки.....	44

Вступ

Актуальність теми. Коли ми говоримо про неформальні протестантські спрямування, то варто розуміти, що через те, що їх представники неохоче йдуть на контакт з іншими людьми; а якщо і вдасться комусь поспілкуватися з "неформалами" то не факт, що такий співрозмовник детально розкриє усю суть своєї віри і пояснить свої ті чи інші дії. Тому неформальні релігійні течії не є достатньо глибоко вивченими і дослідженими, а те що ми про її представників знаємо є лише вершиною айсберга.

Об'єктом дослідження є протестантські конфесії в Івано-Франківській області.

Предметом дослідження є діяльність протестантських конфесій в Івано-Франківській області, а також побут протестантів, котрі належать до незареєстрованих громад.

Мета роботи полягає у висвітленні відмінностей протестантів від інших християн, а також їхньої поведінки і способу життя.

Відповідно до поставленої мети основну увагу в роботі я зосередив

на виконанні таких завдань:

- поверхнево описати історії виникнення протестантських конфесій на території України;
- детально дослідити особливості протестантського віровчення;
- ретельно розглянути питання способу життя протестантів, котрі належать до незареєстрованих громад;
- розвіяти стереотипи щодо протестантського віровчення і самих протестантів.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є загальнонаукові та спеціальноісторичні методи. Дотримання принципів історизму та об'єктивного висвітлення подій минулого, системності та всебічності розгляду предмету дослідження, наступності розвитку історичних явищ, а також розуміння історичного процесу як діалектичної єдності окремих його складових, що дозволило максимально об'єктивно висвітлити тему. З метою реалізації завдань дослідження використовувалися такі спеціальноісторичні методи як проблемно-

хронологічний та порівняльно-історичний методи аналізу подій та процесів, пов'язаних із вивченням діяльності протестантських громад на території України.

Історіографія. Протестантські громади в Івано-Франківській, особливості ті, котрі не є офіційно зареєстрованими, досліджені мало, однак достатньо, щоб збагнути основні засади їхньої діяльності.

На офіційному сайті ЦХВС викладена основна інформація, яка дає можливість визначити характер цієї конфесії, а також зрозуміти загальні риси особливості відмінності цієї течії протестантизму від інших, зокрема, описані принципи віровчення п'ятидесятників. [8]

Загальні відомості про баптистів також розміщені на сайті цієї релігійної організації. Офіційні повідомлення яскраво демонструють погляди Церкви і самих вірян, так би мовити, з середини. [12]

Незареєстровані протестантські громади, зокрема об'єднання амішів на Івано-Франківщині майже не досліджені, а, якщо і є якась інформація про них, то, скоріше, така, що покликана скомпрометувати цих людей. Тому мої дослідження ґрунтується на особистих спостереженнях, а ще на основі повідомлень і статей у ЗМІ. Наприклад деякі дані про життя "простаків" подані у виданні "Галицький кореспондент". У ньому досить детально описано спосіб життя амішів, в що важливо, без упередженого ставлення до цих людей. [21]

Крім того, я також звертався до джерел зі ЗМІ, коли описував становище протестантів на окупованій території України. [16]

Я посилався на Конституцію України, коли писав про окремі, так би сказати, привілеї протестантів з приводу військово-обов'язку. [1] Закон України про альтернативну службу дає вичерпну відповідь на питання про всі обставини і деталі заміни сторожової служби для хлопців, котрі є протестантами. [2]

Під час написання розділу щодо вивчення в школі історичних процесів, пов'язаних з міжконфесійними відносинами, я використав деякі педагогічні напрацювання Гаврилюк Ж. М. [35] Тут розміщені деякі рекомендації щодо організації навчання на уроках історії під час вивчення культурологічних процесів.

Також важливі рекомендації з приводу того , як виховати в дитині терпимість до інших , а також , якими методами можна привчити учнів до демократичних суспільних відносин. [36]

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від початку проголошення незалежності України до сьогодні.

Географічні межі дослідження територію України в межах існуючих кордонів.

Джерельна база. У своїй роботі я використав інформацію в основному з офіційних сайтів протестантських церков , а також дані з енциклопедичних видань. Крім цього я використав праці істориків , котрі вели дослідження протестантського руху на Івано-Франківщині.

Практична значимість отриманих результатів. Мою бакалаврську роботу можна використовувати під час вивчення культурно-церковних відносин в Україні або на позакласній роботі , на гуртках

Структура бакалаврської роботи складається зі вступу, шести розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ I

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ В УКРАЇНІ

На українських землях наші предки здавна традиційно сповідували правослану віру; згодом , переважно на Заході , поширилася католицька традиція сповідування християнства за східним обрядом. Українці у плані віри були досить консервативними. Часто за віру були суперечки у суспільстві. Я маю на увазі конфлікти після ратифікації Берестейської унії 1596 року. Православна віра , була , так би мовити, фактором єдності усього народу , надто , якщо взяти до уваги національно-визвольні змагання українського народу під проводом Богдана Хмельницького і боротьби козаків з татарами. Українці , не маючи свої держави , боролися з феодалами-загарбника -- польськими панами і поміщиками. А проблема реформування самої Православної Церкви була тоді просто не на часі. Питання протесту проти церковної влади і її вчення не виступало так гостро , як це , як ми бачимо , відбулося у Західній Європі. Таким чином Реформація не торкнулася православ'я у загальних рисах , але все ж посприяла її демократизації і наближення до народу , до реалій тогочасності , а також перекладу Біблії живою українською народною мовою , створенню шкіл і відкриттю друкарень. [10]

Уже пізніше на українських землях почали виникати поодинокі протестантські рухи. Деякі магнатські родини прийняли і підтримували кальвінізм. Кальвінізм -- це протестантська течія , що виникла у Швейцарії , яка зберегла окремі церковні традиції , визнала ранні символи віри а також можливість співпрацювати з державною владою. [29] Згодом , у першій половині ХХ століття на західноукраїнських землях відбулося певне відродження протестантизму. Серед його течій найбільше поширилися кальвінізм і лютеранство. Лютеранство -- це протестантська течія , що об'єднує послідовників вчення Мартіна Лютера , першого провідника і зачинателя Реформації Католицької Церкви у Європі. [24] В цей час Коломиї і Станіславові (тепер Івано-Франківськ) виникли релігійні центри українських протестантів. [26, с.73] Варто зазначити , що у цей період проти цього віровчення рішуче протестував єпископ Греко-Католицької єпархії Григорій Хомишин. Однак йому на той час не було відомо , що польський уряд не тільки не перешкоджав розвитку протестантизму на Галичині , але й навіть

виділяв на його спонсорування фінансові ресурси. [26, с.72] Молитовні доми лютеранів та кальвіністів були у Верхівцях , Пацикові , Микитинцях (село , яке тепер входить до складу Івано-Франківської міської ради) , Львові , Єзуполі , Озерянах на Тлумаччині. [26, с.74]

Цікаво , що під час Другої світової війни нацистські загарбники винищили багатьох протестантів в Україні і на Галичині зокрема. До прикладу , в Озерянах більшість віруючих були або закатовані , або ж відмовилися від своїх переконань. Уже у післявоєнний період деякі бандерівці , котрі орудували у місцевості на Покутті і на Тернопільщині біля Дністра , якраз де були зосереджені протестантські громади чомусь не зовсім прихильно ставились до цієї релігійної течії. Так , наприклад у селі Набережне Тернопільської області окремі представники українського визвольного руху готувалися розстріляти і повісити кілька євангельських сімей. Однак втілити свої лихі наміри їм завадила радянська влада , яка проводила у цей момент у цьому місці облаву. Місцеві старожили кажуть , що це хтось дізнався про плани бандерівців і терміново доповів у район. Тож розстріляли не протестантів , а тих , хто на них посягав. Я , звісно , не хочу якимось чином дискредитувати українських повстанців , а лише висвітлюю історичний факт.

Після приходу на Західну Україну радянської влади у 1939 році , протестантський рух на наших землях був вщент розгромлений , священослужителі і деякі вірні були репресовані. Після завершення Другої світової війни на українських землях подекуди , незважаючи на гоніння радянської влади , продовжували поширюватися ідеї протестантизму. Найбільше протестантів було на Заході: у Волинській , Рівненській , Івано-Франківській , Тернопільській областях. У радянський період українські протестанти здебільшого діяли нелегально. Збиралися таємно , часто вночі , у когось вдома. Особливо переживали , аби діти не промовилися між людьми , особливо у школі , адже після того вгості могли завітати непрохані відвідувачі — група міліції з місцевим дільничним на чолі. Комуністична влада проводила облави на віруючих. Часто , зазвичай за донесенням місцевих осіб з "активною громадянською позицією" , влада заставляла протестантів "на гарячому" , тобто під час їхнього негласного зібрання. Також тоалітарний режим любив поширювати про них різні фейкові новини , які за своєю сутністю були дешевою маячнею , здавалося , душевнохворої людини , оскільки прямо розходилися зі здоровим глуздом. Наприклад , що "сектанти" (саме так називали протестантів) приносять у жертву один одного , проводять

вечори любові" , де злягаються одне з одним вкупі з ким попало. Звісно , як я уже зауважив , все це була абсолютна брехня , однак пересічні люди , не вникаючи у подробиці , часто сприймали таку інформацію за чисту монету. Проповідників та і простих віруючих комуністи арештовували і відправляли до в`язниць. Дуже часто протестантів разом зі Свідками Єгови виселяли на Сибір. Термін ув`язнення був чималим -- як правило двадцять п`ять років. У радянських буцегарнях нещадно поводитися з ув`язненими віруючими , піддаючи жорстоким тортурам. Наглядачі могли запросто покалічити , понівечити тіло. Особливо озвірівали так звані слідчі під час допитів. Варто відзначити , тортури застосовувалися , в основному до чоловіків та юнаків. Міліція під час обшуків особистих помешкань вилучала Біблії і пісенники. (Пісенник або просто пісник -- це збірник псалм і пісень на християнську тематику. Пісенники вручну переписували один в одного. сьогоднішні християни користуються друкованими збірниками.) Нерідко силовики виписували віруючим чималі штрафи. Молоді протестанти , призвані на строкову службу в армію , навідріз відмовлялися складати військову присягу , за що так само зазнавали жорстокого відношення до себе. [14, с.1] Діти не хотіли бути піонерами і вступати у комсомол. Але їх туди записували вчителі без їх згоди. Школярі неохоче носили червоні галстуки на шиї. Протестантів оголошували "хворими на голову сектантами" і примусово запроторювали до психіатричних лікарень. По-суті такі заклади були каральними засобами радянського режиму по відношенню до віруючих. За правління Сталіна багатьох протестантів було розстріляно або закатовано як "ворогів народу" , що виступають проти Комуністичної партії та її цінностей і суперечать ленінсько-марксистській ідеології , будучи перешкодою для побудови комунізму і досягнення прогресу. Лише згодом , у шістдесятих роках минулого століття , зрозумівши , що не можна заборонити релігію повністю , "червона" влада дозволила офіційно зареєструвати протестантські релігійні громади , що призвело до легалізації протестантизму у Радянському Союзі. [4] Однак , не зважаючи на це , протестантам і надалі було суворо заборонено проповідувати Євангеліє широкому загалу; не віталосся зі сторони влади залучення до служіння дітей.

Уже у період Перебудови значною мірою послабилося тотальне втручання влади у релігійні справи українців. Ті , хто перебував у місцях позбавлення волі за свої переконання були звільнені і реабілітовані; євангелізація більше не переслідувалася. В цей час чисельність протестантів почала суттєво зростати. Так

само збільшилася кількість самих конфесій. Протестантизм поступово і впевнено поширився на всю Україну.

Після розпаду Радянського Союзу і проголошення Незалежності України протестантський рух у нашій державі продовжив своє відродження небувалими темпами. Саме у цей період повернулося чимало українських протестантів з еміграції зі США, Канади та інших західних країн. Стали явними злочини радянської окупаційної влади проти протестантів. Отримавши демократичні свободи, протестанти почали активно проповідувати, проводити масові зібрання, організовувати євангелізаційні заходи.

Тепер в Україні для протестантів доступно значно більше можливостей і свобод, на відміну від тієї ж Росії чи Білорусі. На сьогоднішній день в Україні протестантів ніхто не переслідує і ніяким чином не заважає цим людям жити за своїми переконаннями. Звісно, як і у будь-якій іншій країні світу, інколи трапляються поодинокі випадки дискримінації чи образ від емоційно неврівноважених осіб з фанатичними нахилами характеру. Також варто згадати про те, що 500-річчя Реформації відзначалося в Україні на державному рівні. 2017 рік був проголошений Президентом роком Реформації в Україні. [3] З нагоди річниці цієї події Національний Бан випустив п'ятигривневу монету.

Зараз, згідно соціологічного дослідження Центру Разумкова, протестантами себе вважають 0,7% українців. [32] Відповідно до цього дослідження, людей, які заявили про свою приналежність до протестантських конфесій, яким менше за тридцять років більшен, ніж тих, кому за сорок. Тому можна стреджувати, ця релігійна течія сьогодні наполегливо розвивається. Варто звернути увагу, що детально визначити чисельність протестантів в Україні зараз не є можливим, адже у нашій державі є багато протестантських громад і об'єднань, які офіційно не зареєстровані. Деякі громади відмовляються реєструватися, продовжуючи традицію неформальної діяльності ще з радянських часів.

Не можна у жодному разі обминути увагою діяльність українськи протестантів на Сході України з початку російської військової присутності там. До речі, протестанти виявилися однією з найбільш патріотичних соціальних груп на охоплених війною територіях. [31] Протягом усього часу бойових дій в Окупованих районах Донецької та Лунської областей протестантські діячі не припиняють вести проповідницьку діяльність. Однак представники незаконних збройних формувань дуже жорстоко перешкоджають їм у цьому. "Проросійські

бойовики називають вірян євангельських церков "сектантами" і "шпигунами". У громад відбирають приміщення , пасторів затримують і б'ють. [15] Часто росіяни , які орудують на Сході нашої країни , закатовують і розстілюють віруючих , заявляючи , що воюють за єдину істинну православну віру. До слова , ці "борці" є служителями Російської православної Церкви зі зброєю в руках , котрі прийшли , аби воювати проти , як вони кажуть "американської віри". [15]

В окупованому Криму ситуація з релігійною свободою теж дуже погана , але не така катастрофічна , як на Сході. Російська влада намагається витіснити протестантів з півострова , а спецслужби здійснюють тиск на лідерів громад. Російська окупаційна адміністрація негласно керується принципом упередженого ставлення до "американської віри" , оскільки протестантизм пропагує демократизацію релігійних відносин , а також може загрозувати відвести від Православної Церкви її вірян , і , як наслідок обмежити вплив пропаганди російської держави через релігію. [17]

На жаль , деколи під прикриттям якоїсь протестантської релігійної організації створюються різні секти і нові церкви , які за своїм характером мають ознаки секти. Цікавим прикладом таких подій у теперішній час є так звана церква "Відродження" , кінцева мета діяльності якої полягає у виманюванні грошей у людей , які довірилися її організаторам. Очільник цієї організації Володимир Мунтян , називаючи себе тринадцятим апостолом(!) , вводив чимало людей в оману своїми шахрайськими діями. Мало того , багато тих , хто був певною мірою дотичним до цього "недоапостола" сьогодні звинувачують його в аморальній поведінці поза сценою і заявляють , що стали жертвами жорстокого ставлення , а також тяжких кримінальних злочинів цього афериста. [18] Тому , враховуючи ці факи стає зрозуміло , що діяльність "Відродження" мала прямі ознаки шахрайства , і жодним чином не мала на меті безкорисливого проповідування Євангеліє , а тому було б недоречно віднести цю організацію до якоїсь з протестантських конфесій.

Отже , протестантизм на українських землях здавна був малопоширений і не мав багато своїх послідовників. Приблизно у 20-х - 30-х роках ХХ століття у Галичині виникли перші протестантські об'єднання. А вже у новітній період внаслідок демократичних процесів в Україні протестантський рух почав активно розвиватися , хоча і надалі залишається малочисельним.

РОЗДІЛ II

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОТЕСТАНТСЬКИХ КОНФЕСІЙ

II.1. ВІДМІННОСТІ МІЖ ПРОТЕСТАНТАМИ ТА ІНШИМИ ХРИСТІЯНАМИ

Насамперед необхідно з'ясувати, що ж являє собою протестантизм. Сам термін "протестант" з латинської означає — той, хто не погоджується. На початку XVI століття, коли у Західній Європі набирає оберти антифеодальний рух, розпочалися виступи і проти Католицької Церкви. Багатьох людей не влаштовувало те, що Церква була, по-суті, великим землевласником, а за проведення обрядів треба було платити. В тому числі, і за відпущення гріхів. Тому чимало людей виступало проти монополії Католицької Церкви, прагнучи обмежити її владу. І таким чином згуртовувалися довкола правильної для них ідеології і зрозумілої їм віри. Сучасні протестанти в усьому світі продовжують сповідувати християнство за своєю багатовіковою традицією.

Розглядаючи детально протестантизм, перш за все варто відзначити, чим же відрізняються протестанти від католиків і православних. Варто зауважити, що протестантських конфесій в Україні досить багато. Інколи їхні погляди на віру і життя дещо відрізняються. Однак, в цілому їхні переконання не мають суттєвих розбіжностей. у наступному розділі своєї роботи я детальніше розгляну протестантські конфесії і релігійні організації кожен зокрема.

Протестанти, як і інші християни, вірять у Єдиного Бога-Творця, що існує в Троєх Особах, а також у воскресіння мертвих і друге пришествя Ісуса Христа на Землю з метою суду всіх грішників. [4] Однак, на відміну від католиків чи православних, протестанти вважають, що хрещення має відбуватися по вірі людини виключно у свідомому віці шляхом повного занурення у воду, так, як це зробив Ісус Христос у річці Йордані. [4]

Для протестантів авторитетом служить тільки Святе Письмо, тлумачити яке можуть як священики, так і будь-яка людина, яка його читає і досліджує. Тобто відсутня, як така, монополія церкви на трактування Біблії. Для віруючих принципово важливо, аби Свята Книга була доступною всім, тому вона читається на богослужіннях мовою, зрозумілою для членів тієї чи іншої громади. Біблія є

унаявності практично в усіх віруючих. Протестанти визнають два таїнства — Хрещення і Причастя. [31] (Додаток 4) При цьому ці християни звершують обряди одруження , похорону тощо. [4] Не зустрічається у цих конфесіях таке явище як сповідь , адже на їхню думку , каятися людина може лише перед Господом Богом , а не перед священиком , як у католиків чи православних. Тут ніхто , навіть священик не має права і повноважень відпускати комусь його гріхи , оскільки це прерогатива виключно Господа Ісуса Христа. Однак , якщо хтось виявить бажання виявити перед кимось іншим свої гріхи чи провини , то запросто може з каяттям розповісти про них перед ким завгодно , хто зрозуміє і морально підтримає. У деяких конфесія прийнято каятися грішникові привселюдно перед усією церковною громадою. Та все одно не йдеться про те , що людина чи група людей , тобто громада, можуть відпускати гріхи. Також віруючі чітко переконані , що людина може врятувати своє душу лише через благодать Божу. Однак вважаються , що добрі вчинки є неминучим і невід`ємним плодом (тут мається на увазі , що плід — це наслідок) людської віри і служіння Богові. Для цих християн правилом у житті є робити добрі справи і займатися благодійністю. Робити добрі справи означає допомагати всім , хто цього потребує , провідувати хворих і увязаних. Також потрібно проповідувати Євангеліє всім. Щодо благодійності , то протестанти ставляться до цього надзвичайно серйозно і відповідально. Вони вважають за необхідність виділяти десятину , тобто десятку частину зі сврїх доходів на милостиню іншим , і ретельно цього дотримуються. Питання благодійницької діяльності я детальніше розгляну у наступних розділах своєї роботи.

Протестанти стверджують , що у Святому Письмі немає прикладів молитов до померлих , до Марії чи до святих , а є лише настанова молитви до Бога (у Євангелії написано , що Ісус Христос навчав своїх учнів молитися тільки так: "Отче наш , що живеш на небі..."). Вони вірять , що Біблія забороняє звертати молитви до людей , які відійшли у вічність , тобто померли. Категорично не можна молитися навіть до християнськи святих , які знаходяться у раю. [5] Представники протестантських конфесій аргументовують це тим , що у Книзі Повторення закону міститься застереження щодо спілкування з померлими. [3] А оскільки християни впевнені , що молитва -- це спілкування , то вона в цьому випадку вважатиметься гріхом. Також протестанти рішуче критикують будь-які дії , які пов`язані із вшануванням мощей , посилаючись на те , що у Біблії немає такої настанови робити що-небудь подібне з тілами спочилих праведників , а навпаки , тіло померлої людини слід обов`язково віддати землі. [24]] Також протестанти в

загальному не відзначають свят на честь святих , мучеників , ангелів тощо (Михайла; Віри , Надії , Любові; Миколая Чудотворця; Василія і так далі). Майже всі представники цієї релігійної течії відзначають Різдво , Смерть і Воскресіння Ісуса Христа , П'ятидесятницю , день Подяки (Служіння , на якому дякують Богові за врожай , достаток , вдало прожитий рік тощо. Святкується зазвичай посеред осені. Буквальний відповідник такого свята у православних і католиків -- свято Спаса , яке відзначається дев'ятнадцятого серпня.) Під час цих свят не сприймають як належне застілля , вживання різноманітних культових страв (куті , хреню , паски тощо).

Відомо також , що християни-протестанти не визнають таїнство нанесення хрестного знамена і не вважають за необхідність це робити , пояснюючи це тим , що у Святому Писанні немає прописано такої норми.[28] В жодному випадку не можна не згадати про те , що представники цього християнського спрямування ніяким чином не вшановують ікон , прирівнюючи їх до ідолів. [29] До речі мусульмани так само різко ставляться до подібних божественних зображень. Цікаво те , що у Бібліях , які надруковані для дітей присутні зображення , які ілюструють написані події , однак вони не вважаються чимось гріховним , адже призначені для того , аби дітям було легше усвідомити написане , але аж ніяк не для того , щоб їм віддавати шану чи поклонятися. Протестанти не вірять у чудотворні властивості "свяченої" води і не вважають за доцільне використання її для будь-яких обрядів.

Цікаво є те , що жодна з цих конфесій ніяк не визнає чернецтво , адже на їх думку душу можна врятувати , живучи повноцінним життям , насолоджуючись своїм існуванням на землі , маючи сім'ю тощо. Крім того жодна людина і так не є абсолютно безгрішною. [30] Не визнаючи чернецтва , протестанти заперечують і обіт celibату (тобто заборони священослужителям одружуватися і мати сім'ю). У цьому випадку протестанти усіх конфесій керуються заповіддю Творця , записану у Біблії: "Плодіться і розмножуйтесь і наповняйте Землю". [6] Кожен священник , як і будь-яка інша звичайна людина на власний розсуд може вирішувати -- обирати для себе безшлюбність чи одружуватися. При цьому людина мусить добре усвідомлювати , чи зможе вона жити без сім'ї або краще для неї буде , коли таки одружиться. Варто зазначити , що у протестантів не прийнято давати подібні обітничі ні перед Богом , ні перед людьми , ні перед власною совістю. А якщо хтось для себе вирішить відмовитися від чогось у житті , незалежно від чого саме -

- від створення сім'ї чи якихось матеріальних благ , то у будь-який момент може припинити цього дотримуватися.

Протестанти заперечують існування Чистилища , ствердно заявляючи про неможливість порятунку людської душі після смерті , якщо , будучи живою , вона не примирилася з Господом. Відповідно , молитися за померлих немає сенсу. Тобто людина повинна ще при житті виконувати Божі заповіді і настанови , молитися , і каятися , якщо їх порушила. Також допускається іншим молитися за будь-яку людину , але тільки ту , яка ще є живою. Варто зауважити , протестанти переконані , що людська душа після смерті одразу без затримок потрапляю або в рай , або очікує Суду Христового. Тому протестанти після похорону не проводять служби ні на дев'ятий , ні на сороковий , ні на триста шістдесят п'ятий день після смерті. Практично усі протестанти облагоустроюють могили померлих родичів , але не ставлять на них хрестів. Гранітні пам'ятники трапляються рідко. (Говорячи про протестантську традицію догляду за могилами , я маю на увазі віруючих , які прорживають на території України , а не світу в цілому.) Що цікаво , Православна Церква також не визнає Чистилища , але нічого не заперечує щодо моління за померлих .

Якщо подивитися на служіння у протестантських церквах , то ми побачимо , що воно кардинально відрізняється від того служіння яке ми можемо поспостерігати у тих же католиків чи православних. Почну з того , що проповідників у цих церквах , як правило , є кілька. (Проповідники виконують , по-суті , функції попа у православних чи ксьондза у католиків. Їх категорично заборонено називати отцями , як це прийнято у інших християнських конфесіях. Завичай проповідників називають просто "братами"). Кожен з них по черзі читає Слово Боже (Біблію) і тлумачить прочитане ; інколи може навести приклад з життя. Потім усі присутні співають псалми та інші пісні на християнську тематику. Доволі частим явищем є і спів хору під час служіння. У більшості конфесіях співи супроводжуються музикою. А протестанти харизматичного спрямування на своїх служіннях ще й танцюють. Про них я детальніше опишу у наступному розділі своєї роботи. Крім того , звісно ж, усі присутні моляться. Цікаво те , що кожна людина може виголосити свою молитву до Бога вголос. Інші , почувши прохання цієї людини, можуть підтримати її у молитві , і попросити Бога допомогти цій людині.

Також у протестантських церквах можуть проводитися й молодіжне служіння. У ньому беруть участь молоді віруючі від п'ятнадцяти - шістнадцяти до двадцяти п'яти - тридцяти років. Служіння зазвичай проводиться вдень, але нерідко може бути і увечері. Хоча, мабуть, точніше сказати, що вони проводяться і вдень, і ввечері. (Додаток 1)

Абсолютно ніхто не платить ніяких грошей священослужителю за те, що він, скажімо, помолився за когось, за чиєсь здоров'я чи будь-яку іншу духовну чи фізичну потребу. Так само неприйнято платити за одруження, похорон, причастя, водне хрещення. У деяких церквах служителі отримують зарплату. Вона виплачується з десятин віруючи. У деяких інших церквах, навпаки, священник служить виключно за покликанням Господа, не беручи за це ніякої плати.

Майже в усіх протестантських конфесіях прийнято називати одне одного "братом" і "сестрою". При зустрічі прийнято вітатися: "Слава Богу!", на що треба відповісти так само: "Слава Богу!" або ж "Навіки слава Богу!". У деяких конфесіях, приходячи в гості, кажуть: "Мир вам!" або "Мир дому цьому!". На таке привітання необхідно відповісти: "З миром приймаю!".

Усі протестанти, крім представників деяких неформальних конфесій, зовнішнім виглядом у порівнянні з іншими людьми не відрізняються. Однак, віруючі, жінки і дівчата переважно не носять штанів, а тільки спідниці. Під час богослужіння, молитви вдома або й постійно жінки та дівчата одягають на голову косинки або хустки. Зовнішній вигляд хлопців і чоловіків не відрізняється взагалі. Однак представники деяких неформальних конфесій, про яких я детальніше опишу у наступному розділі цієї роботи.

Варто також згадати і те, що віровчення протестантських конфесій не допускає використання зброї. Відповідно, віруючі не проходять строкову військову службу, а замість того відпрацьовують альтернативну. Це право гарантується у статті 35 Конституції України. Альтернативна служба -- це невійськова служба, яка запроваджується замість проходження строкової військової служби і має на меті виконання обов'язку перед суспільством і перед державою. [1]

Протестанти переконані, що тіло людини є Храмом Духа Святого, тому сквернити його ніяким чином не можна: ні нанесенням татуювання, ні фарбуванням волосся чи нігтів. [25] Неприйнятною поведінкою для щирого християнина також лягається. Так само протестанти не допускають вживання крові

у їжу. Тому , якщо хтось запропонує пригостити таку людину кров`янкою , то отримає рішучу відмову.

У християн протестантів суворо ставляться до вживання алкоголю , оскільки вони вважають його джерелом лихих наслідків для людини. Адже вживання алкогольних напоїв призводить до того , що людина перестає контролювати свою свідомість і поведінку , і може вчинити згубні для себе дії , після чого вже не зможе вберегти свою душу і залишитися праведною. [4]

Християни-протестанти ведуть активну євангелізаційну діяльність. (Євангелізація -- це проповідання Євангелії. Тобто про народження , життя і діяльність , а також смерть і воскресіння Ісуса Христа.) Вона полягає у створенні дитячих таборів , концертів , розповсєдження різних газет і журналів , окремих Євангелій тощо. Зауважу також , що навідміну від "Свідків Єгови" , які , до речі , не належать до жодних християнських конфесій (оскільки не визнають Святу Трійцю , а також Ісуса Христа Богом) , протестанти не ходять безпосередньо по домівках людей. Ніхто нікому не нав`язує своїх поглядів і переконань примусово і тому подібне. Євангелізація також проводиться через проповіді по телебаченні і радіо та на різних платформах ів Інтернеті. Варто звернути увагу , що українські протестантські церкви проводять євангелізацію і за кордоном , відправляючи туди своїх місіонерів. Переважно місіонери їдуть проповідувати в країни Африки та Азії. Українські протестанти активно спілкуються і співпрацюють з одновірцями за кордоном. При протестантських церквах є відкриті недільні школи та інші навчальні заклади. [14, с.13]

У протестантських церквах , щоб стати священиком , необов`язково вчитися у спеціальних навчальних закладах. Ним може стати будь-хто , хто відчуває своє покликання і знає Біблію , а також розуміє , як її тлумачити. Громади помісних Церков самі обирають собі служителів -- проповідників , пасторів , дияконів , єпископів. Священослужителі не мають спеціального одягу. набогослужіння вони , як і інші віряни приходять одязі , який носять повсякденно. Але винятком є одяг для проведення водного хрещення. У священика і людини , яка переходить цей обряд такий одяг повинен бути повністю білим. Він символізує праведність і очищення душі. Водне хрещення — це обряд , після якого людина , яку занурено у воду , стає членом Церкви Христової. Воно проводиться зазвичай у теплу пору року в озері чи на річці.

Українські протестанти різко критикують гомосексуалізм , вважаючи його ненормальним збоченням і тяжким гріхом. Всупереч хибних уявлень у суспільстві щодо нинішніх подій стосовно вакцинації від коронавірусу , то фактично усі протестантські церкви зходяться на одностайній думці про те , що вакцинація не є чимось гріховним, однак змушувати когось робити щось проти його волі не радять , закликаючи усіх віруючих самостійно вирішувати -- вакцинуватися чи обійтись без цього [27]. Таким чином протестантські церкви поступають демократично , даючи можливість віруючим без тиску самим робити свій вибір.

Отже , протестантизм , як відгалужена течія християнства має багато відмінностей від інших його напрямів. Ці відмінності полягають у видозміненому богослужінні , невшануванні ікон , принциповій відмові від вживання крові , непоклонінні Діві Марії , хрещенні виключно у свідомому віці способом повного занурення у воду , відмові від нанесення хресного знамена. Протестантизм в загальних рисах відіграв значну роль у демократизації усіх суспільних відносин у світі і Україні зокрема.

II. II ВІДНОСИНИ МІЖ ПРОТЕСТАНТАМИ ТА ПРЕДСТАВНИКАМИ ІНШИХ РЕЛІГІЙ

В Україні існує багато різних релігій: християни, до яких відносяться православні, католики і протестанти; мусульмани, іудаїсти, "Свідки Єгови" та інші. Є і атеїсти, тобто люди, котрі за своїми переконаннями не вірять у будь-які божественні сили. Так само у нашій державі присутні так звані агностики. Вони ретельно досліджують різні релігії, однак, на підставі зроблених для себе висновків із цих досліджень, намагаються аргументовано спростувати і заперечити існування будь-яких незрозумілих божественних проявів і самого Бога зокрема. Цікаво, що жодне з наявних у нашій країні віросповідань не є титульним, тобто таким, яке сповідує абсолютна більшість. Така строкатість зумовлена багатомістовими неоднозначними історичними процесами. (Перебування українських земель у різний період у складі різних держав, у тому числі і агресивна пропаганда комуністично-атеїстична радянська ідеології, яка мала надзвичайно згубні наслідки для розвитку релігій і віросповідань для українського народу і культури в цілому. Так само не зникли безслідно наслідки еміграції на інші землі євреїв тощо.) у теперішній час наша країна є однією знебагатьох у світі і у Європі зокрема, де різні релігії і віросповідання вільно паралельно розвиваються, так, як це відбувається у Сполучених Штатах Америки, Канаді чи Австралії. Я б назвав цей доволі унікальний за своїм характером для світової практики особливий спосіб розвитку релігій "американським". Бо якщо поглянути, наприклад, на країни Євросоюзу, Білорусь, Росію чи Китай, Індію, Японію, то можна зробити чіткий висновок, що там переважно одна віра або ідеологія є титульною, тобто панівною, та, яка має більшість прихильників серед населення цих держав. При цьому інші віросповідання є просто релігійними меншинами.

Мабуть, чудовим прикладом міжконфесійної толерантності і терпимості є діяльність Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (далі ВРЦіРО). Функціонування ВРЦіРО є доволі непересічним явищем у світі, до якої входять практично усі релігійні організації, які офіційно зареєстровані за українським законодавством і легально діють у нашій державі. [7]

Можна сказати, що відносини між протестантами різних конфесій і католиками, православними, мусульманами чи атеїстами достатньо толерантні.

На даний момент не трапляються випадки агресивні дій від кожної зі сторін. Тут хочеться також додати, що досить яскравим прикладом міжконфесійної толерантності і лояльності є відзначення Тижня молитви за єдність усіх християн, участь у якій беруть православні, католики і протестанти. [9] Вартий уваги той факт, що протестанти навідріз відмовляються поводити спільні служіння з нехристиянами (мусульманами, буддистами). пояснюють це тим, що звертатися у своїх молитвах їм можна лише до Господа Бога, а мусульмани та решта іновірців звертаються у своїх молитвах до інших богів. Однак це не означає того, що протестанти перебувають у якомось конфлікті із представниками нехристиянських релігій та вірувань. Навпаки протестанти проводять найбільшу серед інших християн проповідницько-євангелізаційну діяльність.

Однак, на жаль, зрідка все таки можуть відбуватися і прикрі події. Протягом останнього часу почастишали безпідставні звинувачення, що деякі представники протестантських конфесій ігнорують карантинні вимоги під час глобальної пандемії КОВІД-19 і цим сприяють поширенню коронавірусу. [12] Слід зазначити, що звинувачення в адресу протестантів, про те, що вони є чи не найбільшими винуватцями розвоєдження інфекційних захворювань лунають не тільки в Україні, а і в Європі і навіть Канаді!

Згідно з дослідженням, проведеним Валерією Чорнобай у листопаді 2016 року, майже 40% українців сприймають протестантські церкви як звичайні християнські, а 17.6% як якусь закриту і незрозумілу їм секту. [8] Хочу сказати, що доволі часто асоціації людей про те, що самі протестантські церкви є сектами, пов'язані з радянською комуністично-атеїстичною пропагандою. Що важливо визначити, суспільством високо оцінений рівень взаємодопомоги і допомоги іншим серед протестантів.

Отже, у нашій державі міжконфесійні відносини між протестантами і представниками інших християнських і нехристиянських об'єднань у сучасний період відзначаються високою толерантністю і терпимістю. протестанти з іновірцями перебувають у демократичних цивілізованих стосунках.

РОЗДІЛ ІІІ.

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ПРОРОТЕСТАНТСЬКИХ КОНФЕСІЙ

ІІІ.І. ЦЕРКВА ХРИСТІЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ

Церква християн віри Євангельської П'ятидесятників сягає своїм корінням ще у минулі століття . П'ятидесятницький рух виник на теренах Галичини , яка у той час була під владою Польщі , а також і у підросійській Наддніпрянщині у приблизно один і той самий час. Організований п'ятидесятницький рух сучасного типу ознаменувався поверненням на наші землі емігрантів із Західних країн. Четвертого - шостого травня 1924 року у місті Кременці був проведений перший з'їзд християн Святої П'ятидесятниці. [27] А перша п'ятидесятницька церква була відкрита чотирнадцятого листопада 1924 року в Одесі. Саме з цього моменту п'ятидесятницька Церква починає своє діяльність за сучасним типом , тобто приблизно так , як вона організована сьогодні. Під час Другої світової війни і ще приблизно двадцять років після її закінчення п'ятидесятники в Україні діяли нелегально. Не йдучи на компроміси з окупантами , спочатку нацистськими , а відтак радянськими , віруючі п'ятидесятники , як наслідок стали об'єктом гонінь і репресій. Радянська влада зобов'язала усіх протестантів об'єднуватися в одну релігійну організацію — Союз Євангельських Християн Баптистів. Зареєструвати окремо п'ятидесятницьку організацію було неможливо. Однак більшість п'ятидесятників відмовилися приставати до баптистів і реєструватися , тому опинилися поза законом. Уже згодом , починаючи з кінця 60-х років минулого століття заборону на створення п'ятидесятницьких об'єднань було скасовано , внаслідок чого на офіційному рівні утворилося декілька громад. Держава різноманітними способами втручалася у церковні справи: священники обов'язково мусили проходити регулярні співбесіди у КДБ а також підписували таємні документи , де зобов'язувалися доносити на віруючих. Крім того протестантів всіляко ущемлювали у їх правах: не дозволяли обіймати окремі посади , працювати у певних установах , наприклад , школах , лікарнях , банках тощо. З цих причин , п'ятидесятники не дуже поспішали легалізовуватися. Хочу додати , протестанти так само не бажали вступати у Комунітичну партію та й навіть у комсомол , адже , як відомо комуністична ідеологія заперечувала будь-яке визнання Бога. Для щирих християн вступити до компартії означало відректися від самого Бога. Після послаблення тотального втручання держави у справи

релігійних організацій євангельський п'ятидесятницький рух вийшов на новий рівень. У травні 1990 року в Коростені на Всеукраїнському з'їзді було ухвалено створити Всеукраїнський Союз церков християн віри євангельської. У 2004 році Союз було перейменовано на Українську Церкву Християн Віри Євангельської. [27]

Станом на сьогодні загальна кількість громад п'ятидесятників — 1731, а число сами віруючих сягнуло до сто сімнадцять тисяч сто сімнадцять осіб. Також при Євангельських церквах діють двадцять сім сиротинців і дев'яносто центрів реабілітації. Церква має прихильників по всій Україні, але найбільше у західних областях. Старшим єпископом Української Церкви Християн Віри Євангельської є Паночко Михайло Степанович. У помісних церквах у різних регіонах України є місцеві єпископи. П'ятидесятники не допускають, щоби будь-яка людина була безпосередньо Головою церкви, вважаючи що ним є Ісус Христос. У п'ятидесятників ми простежуємо в основному ті самі характерні риси, що і у всіх протестантів — невшанування ікон, заборона молитися до святих, у тому числі до Діви Марії (протестанти вважають її звичайною людиною, якій за обранням Бога була доручена важлива місія народити Ісуса Христа в тілі і опікуватися Ним настання зрілості; оскільки у Новому Завіті немає згадки про її вознесення на небо, вважається, що вона померла, як і усі інші люди), і також за людей, які вже померли, від вживання крові тощо. П'ятидесятники у порівнянні з іншими протестантами вирізняються тим, що для досягнення духовної досконалості, святості і мети досягнути Вічне Життя, вважають за необхідність прийняття хрещення Святим Духом. [11] Сам же термін "П'ятидесятниця" ознаменовує п'ятдесятий день після вознесіння Ісуса Христа, коли апостоли отримали обітницю Божу, як на них зійшов Дух Божий.

П'ятидесятники ведуть активну євангелізаційну діяльність. Вона полягає у проповідуванні християнських цінностей і звіщанні Слова Божого. Часто, як інструмент євангелізації використовуються проповіді по телебаченню (програма "Вірую" на ТРК "3-студія"), розповсюдження друкованих періодичних видань ("Євангельський голос" і "За Євангельську віру"), буклети, книги тощо. Буває, що п'ятидесятники вирушають на проповіді до місць позбавлення волі, у лікувальні та реабілітаційні заклади тощо. Також відкривають дитячі літні табори і різноманітні атракціони, організовують проведення конкурсів, концертів та інших розважальних заходів, під час яких якраз і проводиться євангелізація. А під час Різдвяних свят окремі групи віруючих ходять до особистих помешкань людей, співаючи пісні. При церкві існує музичний гурт "Джерело", у репертуарі якого

чимало пісень , усіх з яких на християнську тематику. Часто п'ятидесятники відправляють своїх місіонерів за кордон , де ті проводять євангелізацію серед іноземців. На жаль , нерідко трапляються прикрі випадки нападів і переслідувань євангельських проповідників. Церква Християн Віри Євангельської активно співпрацює із закордонними одновірцями у США , Канаді , Швеції , Австралії та інших країнах. [17] Також віруючі вважають за свій обов'язок провідувати хворих і немічних , а також допомагати їм у будь-чому , якщо є така потреба.

Для п'ятидесятників важливе значення має принцип рівності між собою і обов'язок кожного працювати. А кожен , хто не бажає працювати і допомогати іншим не може розраховувати на готове. Однак це не стосується тієї категорії людей , до якої входять всі ті , хто не може сам працювати і допомагати через похилий вік , хворобу , гостре безробіття та інші обставини непереборної сили. Для усіх , хто має можливість працювати , прийнято віддавати десятину зі своїх заробітків чи інших доходів (наприклад від надходжень з власного бізнесу). Однак , якщо хтось не виявить бажання давати гроші , то , звісно , це не спричинить якусь трагедію і не потягне за собою якихось наслідків , адже десятина диділяються виключно на добровільних засадах. Ці кошти витрачаються на покриття господарських потреб молитовних будинків , однак всупереч численним стереотипам , які побутують у суспільстві , основна частина пожертвувань спрямовується на добродійність (гуманітарна допомога бідним , оплата лікування тощо). Є приклади допомоги бідним ромам , що проживають на Закарпатті і Чернівеччині. Немало коштів скеровуються за кордон для бідних народів Африки та Центральної Азії. З десятин також здійснюється фінансування місіонерської діяльності. Самі ж служителі , як правило не отримують зарплату , здійснюючи свою діяльність на добровільній безоплатній основі , але бувають і протилежні випадки , особливо , якщо цей служитель займається виключно церковними справами і не має часу заробляти гроші в інший спосіб.

Отже , п'ятидесятники є однією з найчисельніших конвесій серед протестантів , яка діє на території України здавна , хоча через постійні заборони свого існування довгий час перебувала , так би мовити , в тіні і залишалася маловідомою. У період сучасності ця релігійна течія змогла розширитися. Представники цієї конфесії постійно займаються добродійністю в Україні та за її межами. Для п'ятидесятників конче необхідним для порятунку душі є хрещення Святим Духом.

Харизмати у своєму віровченні , по-суті , нічим не відрізняються від п'ятидесятників , за винятком того , що служіння у цих протестантів практично завжди супроводжуються танцями. Служіння або ж євангелізація у харизматів відбувається певною мірою у формі розваг , що за своїм характером дещо нагадує концерт.

Харизматична течія протестантизму виникла у 1960-х роках в США. А в Україні цей рух виник на початку 90-х років минулого століття. Харизматами є в основному вихідцями з п'ятидесятників і баптистів. Їх навіть називають неоп'ятидесятниками. Сьогодні у нашій державі існує кілька об'єднань харизматів: Об'єднання незалежних харизматичних християнських церков України (Повного Євангеліє) , яке засновано у 1995 році; Українська християнська євангельська церква , яка заснована 1990 року (головним єпископом є Леонід Падун) та інші. Зараз в Україні існує понад дві з половиною тисячі помісних громад. [31]

Отже , харизмати — це протестантська течія , яка виникла відносно недавно , віровчення якої стверджує про необхідність хрещення Святим Духом. Також ці протестанти свої служіння поєднують з танцями , а євангелізацію з розвагами

III. II. ЄВАНГЕЛЬСЬКІ ХРИСТИЯНИ БАПТИСТИ

Для початку пропоную з'ясувати чому баптисти називаються баптистами і хто ці люди взагалі такі , а також чим вони відрізняються від інших християн. Саме слово "баптізо" з грецької мови означає хрещення. Іван Хреститель у грецькому варіанті Євангеліє названий Іваном Баптистом. Сучасні баптисти -- це глибоко віруючі християни , які сповідують хрещення по вірі. [12] У загальних рисах баптисти фактично не відрізняються від інших протестантів. Для них так само важливо жити по - совісті , так , щоб нікого не скривдити , не обдурити , не завдати якихось труднощів. Також баптисти ретельно дотримуються певних правил щодо зовнішнього вигляду , зокрема , обмеження стосуються одягу. Щодо прикрас , то їх на тілі взагалі не повинно бути. Цікаво відзначити що певні обмеження стосуються і внутрішнього та зовнішнього інтер'єру особистих помешкань: не має бути вдома «ідолів». Під ідолами маються на увазі будь-які речі , які не несуть якоїсь певної користі , а лише стоять як прикраси.

Баптизм поширився на Україну з російською Перербурга. Перші баптисти були зосереджені в основному в Одесі. Пізніше , "здяки євангельських християн Одеси у 1909 році утворилася перша громада на Волині у місті Ковель. [12] Визначними діячами у той час були Л. Шелдеровський , М. Нечипорук та його рідний брат О. Нечипорук , Ф. Венцкевич. Першим організованим утворенням баптиських християн став Соез євангельських християн на Волині , заснований у 1921 році Макарієм та Олексієм Нечипоруким. [12] Союз видавав тоді журнал "Вільний християнин" спочатку польською , а згодом і українською мовами. [12] Саме баптиська церква , навідміну від інших протестантів , діяла в радянські часи легально. Віруючі служили в армії , однак не склали військової присяги і залучалися до інших робіт , не пов'язаних з використанням зброї.

Сьогодні ця релігійна організація називається Всеукраїнський Союз Церков євангельських християн-баптистів. Нині у нашій державі діє приблизно 130 баптиських громад. Вони видають значну кількість брошурів , газет і журналів. З відомих баптиських проповідників -- Я. Духонченко , Г. Комендант , В. Нестерук , В. Шемчишин , В. Логвиненко. [30] Баптисти є найчисельнішою конфесією протестантизму в Україні. Слід звернути увагу , що часто українці через свою необізнаність у міжконфесійних справах помилково відносять до баптистів представників усі інших протестантських об'єднань.

Отже , баптисти в цілому сповідують ті самі переконання , що й інші протестанти. Баптиська церква була утворена на території сучасної України ще на початку ХХ століття і діяла в радянський період офіційно. Основна ідея баптизму полягає в хрещенні по вірі кожного , хто бажає врятувати свою душу.

III.III. АДВЕНТИСТИ СЬОМОГО ДНЯ

Адвентизм як протестантське спрямування бере свій початок приблизно ще у ХІХ столітті. Ця релігійна течія виникла у США і пов`язана з рухом Вільяма Міллера. Уже із середини 70-х років ХІХ століття адвентизм поширився і на українські землі. Рух знайшов своїх прихильників на території сучасних Херсонської та Одеської областей. Виникнення адвентизму в Україні пов`язане з діяльністю тут американських місіонерів Людвіга Рікарда Конраді , Михайла Белінз Чеховського і Теофіла Бабієнка. Згодом адвентизське віровчення почало поширюватися в поселеннях німецьких колоністів , оскільки для них , навідріз від корінних мешканців імперії , влада не перешкоджала вільному сповіданню будь-якої віри. Після видання імператорського наказу щодо релігійної свободи , адвентизм почав поширюватися півдні України ще активніше. Однак згодом , під час і після Першої світової війни молода церква перестала розвиватися. [6] Пізніше , з приходом на українські землі радянської влади адвентизський рух внаслідок переслідувань почав занепадати. Але на західноукраїнських землях , у зв`язку з перебування їх під контролем інших держав , адвентисти , принаймні , не зазнали таких гонінь. Після Другої світової війни , коли в Україні утвердилася радянська влада , внаслідок репресій і переслідувань з її сторони , адвентизм був малочисельним і непомітним. [6] У наш час , станом на двохтисячний рік в Україні налічується сімсот вісімдесят чотири помісних громад адвентистів , до яких належать понад вісімдесят тисяч віруючих. [31]

Адвентисти відрізняються від інших протестантів тим , що стверджують про необхідність проводити богослужіння не у неділю , а в суботу , тобто на сьомий день тижня. Через це їх в народі часто називають "суботниками". Адвентисти непохитно вірять у близьке пришестя Ісуса Христа на Землю судити всіх грішників. ("Адвент" означає пришестя.) [6] Також представники цього

віросповідання не вживають "нечистих" тварин , у тому числі свинину ,оскільки це було заборонено Богом у Старому Завіті.

Адвентисти проповідують своє віровчення в Україні , а також відправляють своїх місіонерів за кордон. Також вони підтримують з`язок з одновірцями з США.

Отже , адвентисти сьомого дня -- це протестантська течія , представники якої стверджують , що святкувати потрібно суботу замість неділі , а також слід відмовитися від сподивання тварин , які у Старому Завіті Бог оголосив "нечистими". Адвентисти становлять десятю частину від усіх протестантів в Україні.

РОЗДІЛ IV

АМІШІ ЯК НЕФОРМАЛЬНА ТЕЧІЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ

У нашій країні здавна існують протестантські об'єднання, котрі не мають своїх статутів і не є офіційно зареєстрованими. Одна з причин, чому вони не є офіційно зареєстрованими, полягає у тому, у радянські часи протестанти зазнавали жорстоких гонінь зі сторони влади, органи внутрішніх справ постійно втручалися у життя громад, намагаючись вести тотальний контроль життя віруючих. До інших причин можна віднести і те, що представники таких громад хочуть якомога менше залежати від світу та інших людей загалом, а також вважають, що таким чином легше зберегти свою душу від провин. Громади протестантів-амішів, що зосереджені найбільше у Тернопільській та Івано-Франківській областях, якраз підпадають під категорію таких об'єднань.

Хто ж вони, ці аміші — звичайні протестанти чи якась закрита і відокремлена від цивілізації секта? Для початку згадаємо, що ця течія виникла ще на початку XVIII століття у Швейцарії. Не дивно, що саме слово "аміш" походить з німецької мови. Згодом більшість цих людей перебралася до США. [19] В Україні цей рух виник приблизно у середині минулого століття. В той час, коли проводилася загальна електрифікація, з-поміж мешканців сіл Космирин, Стінка, Сновидів на Тернопільщині та сіл Будзин та Мостище на Івано-Франківщині виокремилася група людей, які навідріз відмовилися добровільно підключатися до електромережі. Саме цими подіями я би відзначив зародження руху неформальних християн-амішів у нашій країні. Згодом, в результаті високої народжуваності серед цих протестантів, їхня чисельність стрімко зросла у десятки, якщо не в сотні разів усього за приблизно шістдесят-сімдесят років.

Аміші ведуть умовно відокремлений від цивілізації спосіб життя. До речі, їх місцеві так і називають — "відділені". Однак сказати, що ці люди повністю відокремилися від суспільства було б не зовсім коректно, адже вони так само купують продукти харчування та інші предмети побуту в магазинах, користуються громадським транспортом, а чоловіки досить багато часу перебувають на заробітках у великих містах. Аміші переконані, що треба жити у якомога більшій простоті, не захоплюючись світськими благами та задовольняючись малим. Адже тільки так, на їх думку, можна досягти духовної

святості перед Богом. (Додаток 2) Як я уже згадав , для цих людей користуватися електрикою чи природним газом вважаються неприйнятно. Також ці люди вважають , що не можна користуватися будь-якими електроприладами чи інструментами , які працюють з двигуном. Так само не допускається користуватися автомобілем чи іншою технікою. Однак ці хаборони не стосуються тих випадків , коли чоловік , перебуваючи на заробітках як майстер використовує технічні засоби. Причина таких винятків досить пррста: без сучасного спорядження та інструментів зарбити багато не вдасться. Також аміші , яких ще називають "простими" , вважають , що не можна будувати велике житло. Хата повинна мати лише дві кімнати , сіни і комірчину. Розширювати свій дім можна тільки у тому випадку , якщо у сім'ї є надто багато дітей , котрі просто фізично не вміщаються у двокімнатних хатах. Та це не єдина вимога до стандартів житла. Хата обов'язково має бути з глини. Часто у якості будматеріалу використовуються блоки із застиглою глиною , так звана сирівка. Зовні хати білять вапном. Всередині немає підлоги , а замість неї або мащена глиною долівка , або ж постелений просто на затверділу землю лінолеум. Вікна можуть бути тільки дерев`яні. Накривати дах такої хати можна тільки з шиферу. А паркан , як і ворота повинні бути лише дерев`яними. Тому фактично всі обійстя амішів виглядають такими однаковими.(Додаток 3).Заїхавши у село , де вони живуть , такі подвір`я не можливо сплутати ні чийми іншими. На подвір`ї і всередині в хаті завжди чисто і прибрано. Допмагають прибирати в основному діти. Також удома не можна ставити вазони чи висаджувати квіти , бо це для амішів є ознакою гріховної гордості. Так само вважається гордістю мати в хаті туалет(унітаз).[20]

Самими заборонами побут амішів не обмежується. Не маючи автомобілів , на великі відстані вони переміщуються громадським транспортом або винаймають автомобілі у місцевих знайомих. Ті відвозять їх куди потрібно. А на малі відстані ці люди пересуваються на запряжених кіньми підводах (фірах). Так само цей вид транспорту виконує функцію перевезення вантажів. Кіньми так само обробляють присадибні ділянки (города) і поля. А оскільки аміші не користуються у себе вдома електротехнікою , то часто , аби облегшити собі роботу використовують змонтовані власноруч інструменти , принцип роботи яких полягає у ефективному співвідношенні різних його запчастин і рухомих шестерень. Вони використовують пили , бетонозмішувачі та інші інструменти і прилади , які приводяться в дію за допомогою ручної корби. На мій погляд ці люди є неабиякими винахідниками у цьому плані.

Варто відзначити , що всяка їжа , звісно , крім крові та душенини вважається подарунком Божим ,тому людина має право її споживати. Тому меню цих людей доволі різноманітне і насичене. Особлива увага для вагітних і тих , що вигодовують немовлят. На їхнє їхнє харчування використовуються значні кошти.

По-суті , побут амішів особливо не відрізняється від того способу життя , яким жили усі українці в селах ще десь півстоліття тому. Перуть вручну у спеціальних баліях або ж ідуть для цього на річку (села , в рсновному мешкають аміші , розташовані якраз поблизу Дністра). Оскільки ці люди не користуючись газом , для приготування їжі і опалення їм послуговують кухні та печі. А замість електролампочок житло освітлюють або ліхтарики , які заряджають вдень від сонячних міні-панелей , або гасові лампи. До речі , гас вони закупають гуртом у великих об`ємах. Як не дивно , але аміші користуються водопостачанням.

Чоловіки більшу частину року проводять на заробітках переважно у великих містах (найбільше в Києві , а останніми роками і за кордоном). Здебільшого це сезонні роботи на будівництві , у тому числі і ремонтні роботи у приватних квартирах чи будинках , які , однак , досить непогано оплачуються. В середньому така робота за один місяць може принести понад тридцять-сорок тисяч гривень. Що цікаво , на роботу починають регулярно їздити молоді хлопці віком від п`ятнадцяти-шістнадцяти років. Якщо хлопець поїхав на роботу , то він вважається уже дорослим. При цьому батьки не змушують їх їздити на заробітки; діти працюють виключно добровільно під наглядом дорослих (якщо молодик часто відлучається від роботи або мало працює , то це вважається нормою і покривається старшими). Щодо жінок , то вони ніде не працюють , а займаються виключно домашніми справами , зокрема доглядом дітей. Однак , не всі дорослі чоловіки їздять на заробітки. Дехто залишається , аби допомагати будувати хати молодим сім`ям , обробляти землю , заготовляти дрова тощо. Той , хто залишився вдома , отримує приблизно таку саму плату , як і ті , що побували на заробітках. Ці гроші беруть з десятих тих , хто був на роботі. Якщо хтось захворіє , то це не залишаються його проблемою. Оплата лікування здійснюється з пожертв. До речі , людям , котрі одружуються так само належиться разова виплата із цих десятих. А десятини аміші привносять дуже ретельно.

Самих же дітей батьки не заохочують ходити до школи і вчитися. Тому рівень освіченості серед амішів не надто високий. Та це ніяк не означає те , що ці люди є якимись розумово відсталими. Усі вони є грамотними: уміють читати , писати і

рахувати. Я тут маю на увазі те , що діти погано вивчають історію , літературу , фізику , географію , правознавство тощо. Після закінчення дев`ятого класу діти взагалі припиняють навчатися. [21]

Керуючись Святим Писанням (Божою настановою плодитися і розмножуватися) , аміші вважають використання будь-яких контрацептивів тяжким гріхом. Вони також переконані , що відтворювати потомство є одним з найважливіших обов`язків кожної людини у житті. Саме тому у сім`ях амішів у середньому по десятеро дітей. Але трапляються досить непоодинокі випадки , коли кількість дітей може бути значно більше. Наприклад , у селі Будзин в одних батьків було сімнадцятеро дітей. Аміші пишаються , що їхні сім`ї багатодітні , і чисельність їх громад неухильно стрімко зростає. Якщо хтось поспівчуває цим людям , що в них так багато дітей , що їм , можливо , складно у вихованні , то неодмінно нарветься на нерозуміння зі сторони віруючих , а також це може бути розцінено ними , як безпосередня загроза їхніх прав на батьківство й материнство. Тому я наголошую , що при спілкуванні з віруючими у жодному випадку (навіть , якщо є загроза життя і здоров`ю матері) не давати їм порад щодо планування сім`ї і регулювання кількості дітей у ній , адже вони все одно жодним чином не дослухаються до таких порад і сприйматимуть того , хто таке радить як проклятого ворога.

Доволі неоднозначним є те , що для амішів є ознакою чогось поганого , якщо , скажімо , молоді хлопець і дівчина розмовляти один-на-один. подібне спілкування має бути обов`язково при свідках. Раніше бували випадки , коли молоді наречені були майже не знайомі одне з одним , оскільки право на одруження , як і рекомендації з ким створювати сім`ю давали або батьки , або старші громади. Швидше за все така традиція уже відходить у минуле. До речі дівчата ,та зрештою і самі хлопці , створюють сім`ї у дуже молодому віці: шістнадцяти-дев`ятнадцяти років. Дівчата , яким за двадцять , вважаються такими що "засиділися у дівках".

Чи не найвизначнішою і доволі цікавою ознакою амішів є їхній одяг. Саме за його допомогою можна легко безпомилково визначити приналежність таких людей до даної течії протестантизму. Зазвичай він дуже строкатий , особливо у жінок та дівчат: кофта може бути зеленого , спідниця чорного , а хустка , наприклад синього кольору. До речі , хустку жінки зав`язують на голові у зовсім незвичний , я б сказав , навіть непрактичний спосіб: вузликом на потилиці , а не на шії. Цікаво , що незаміжні дівчата мають право носити хустку , зав`язану

вузликом наперед , на шиї , під щелепою. Чоловіки намагаються одягатися скромно. Напевно , вини навмисно так одягаються , аби вирізнитися з-поміж інших людей , котрих вони називають "світськими". Чоловіки намагаються в цілому одягатися скромно. Між людьми стараються ходити у кашкеті. Саме тому їх ще називають "кашкетниками". Кашкет на голові символізує владу Бога над чоловіком. Та останнім часом молоді хлопці дедалі частіше замінюють такі кашкети на класичні шапки чи кепки-блейзери.[20]

Як всі інші протестанти , аміші вважають неприпустимим куріння , вживання крові у їжу , вшанування ікон тощо. Служіння проводяться по черзі у когось вдома.

Цікаво зазначити , що аміші , особливо молодь досить активно користується інтернетом та смартфонами , які заряджають у сусідів або від сонячних міні-панелей. Декотрі господарі навіть обладнали свої подвір`я відекамерами.

Останніми роками можна спостерігати масове відступлення амішів. Чимало людей просто не витримують численні заборони , які вони самі для себе настановили. Після відступлення вихідці з амішів або пристають до місцевих громад п`ятидесятників , або утворюють окремі об`єднання з такими самими , як вони , або взагалі не беруть участі у спільних служіннях , однак і на далі вважають себе віруючими християнами, при цьому вони починають користуватися усіма благами цивілізації , однак дещо , як от , наприклад , звичка одягатися залишаються. До речі , у селі Стінка молоді аміші спалили господарський сарай старшому громади п`ятидесятників за те , що він прийняв відступників. Однак , такий випадок скоріше є винятком , а не належним проявом у поведінці цих людей.

Отже, громади амішів -- це малочисельні неформальні об'єднання протестантів , які зосереджені на територіях Тернопільської та Івано-Франківської областей. Основною особливістю цих протестантів є їхній побут та спосіб життя, який полягає у тому , що жити якомога скромніше і простіше не користуючись сучасними благами цивілізації. Разом з тим аміші є досить глибоко віруючими християнами , основна метою життя яких є духовне освячення для того, щоб мати можливість досягнути віче життя у раю.

РОЗДІЛ V.

НЕЗАРЕЄСТРОВАНІ ПРОТЕСТАНТСЬКІ ГРОМАДИ НА ІВАНО-ФРАНКІВЩИНІ

На теренах Івано-Франківської області також доволі непоодиноким явищем є існування протестантських громад, котрі не мають власних статутів, і відповідно не є офіційно зареєстрованими релігійними об'єднаннями. Чому так? Все досить просто і, водночас дуже складно. Українські протестанти здавна зазнавали гоніння і утискиві зі сторони влади, яка різними способами забороняла їхню діяльність і намагалася покласти край їхньому існуванню. А тих, хто реєструвався строго контролювали, не даючи вільно сповідувати свою віру. В результаті віруючі стали упереджено ставитися до будь-яких переговорів з представниками держави. Багато з них до тепер бояться, що в один жажливий момент можуть відновитися переслідування. Як не дивно, але вони мали рацію. На тих територіях, де які тимчасово зайняли російські окупаційні війська після початку повномасштабного вторгнення в Україну, справді почалися страшні репресії, викрадення пасторів і погрози на їхню адресу.[22]

На Прикарпатті "нереєстровані" віруючі найбільше є у Івано-Франківську, Галичі, Тлумачі, а також в окремих селах області.

Можу сказати, що "нереєстровані" протестанти є більш консервативними у своїх поглядах і переконаннях. Вони твердо стоять у своїй вірі, хоча їхні переконання, в основному, такі ж, як і у їх одновірців, що зареєструвалися. У них не прийнято прикрашати ялинки, оскільки це вважається вшануванням посвятного дерева, тобто ідолопоклонством, що суворо заборонено Біблією. Також дещо більше вимоги і до зовнішнього вигляду віруючих. Зокрема жінкам і дівчатам не дозволяється носити штани чи надто короткі спідниці. Все тому що штани вважаються елементом лише чоловічого гардеробу, а у Біблії згадується про те, що жінка не має права носити чоловічий одяг, а чоловік жіночий; щодо коотких спідниць та іншого одягу, що має провокативний характер, то це вважається розпущою. Не можна так само носити сережки, намисто і перстені, бо таке вважається ознакою пихи. Однак впродовж останніх років брошки на одязі і заколки на волоссі перестали бути забороненими аксесуарами. Так само немає обмежень і щодо наручних годинників.

Чоловіки в основному багато часу проводять на заробітках на сезонних роботах , найбільше на будівництві. Жінки переважно займаються домашніми справами і вихованню дітей. Але не рідко і самі можуть працювати на роботі. Як правило , сім'ї цих людей є багатодітними , однак дітей у них не так уже й багато: в середньому по п'ятеро в сім'ї.

Зібрання (так називаються богослужіння) відбуваються по черзі у когось вдома у віруєчыхале здебільшого у молитовному домі Дім молитви -- це куплений на спільні гроші вірян будинок. Так само може бути , що хтось із них віддає свій будинок для громади. Наприклад , якщо громада у селі , а віруюча сім'я , скажімо , виїхала на постійне проживання у місто , віддавши свою хату для проведення богослужінь.

Самі служіння проходять так само , як і у реєстрованих , але що ажливо , співи не супроводжуються музикою. Люди сидять на лавках , чоловіки окремо від жінок. Деякі малообізнані критики протестантів стверджують , що це така форма сексизму , але це не так. Справа у тому , що , аби не викликати заздрощів у тих людей , у котрих не склалося особисте життя , ті котрі мають сім'ю сідають окремо від своїх домашніх.

Під час запроваджених карантинних заходів , віруючі дотримувалися вимог влади і не проводили масових зібрань.

Щодо вакцинації від коронавірусу , то кожен обирає сам свій шлях для себе і те , що має робити. Вакцинуватися ніхто нікому не заборняє , так само і не наполягає на його необхідності. У цій справі я б не рекомендував робити якихось передчасних висновків з приводу того , що віруючі завинили, що не приймають вакцинації і тому подібне. Зрештою , це право кожної людини робити або не робити те , на її думку є шкідливе чи , навпаки , корисне. Я пишу це тому , що спілкуючись з представниками цих громад, зрозумів , що , якщо хтось із них відмовляється вакцинуватися , то робить це не через те , що вважає будь-яке щеплення гріхом , а тому , що не впевнений стовідсотково у тому , що вакцина безпечна і так далі. [13] Але ж такої думки дотримуються не лише віруючі , а й ті люди , котрі , мабуть , про п'ятидесятників і баптистів взагалі нічого не знають. Тому все дещо не так , як думають критики протестантизму.

Отже , нереєстровані пртестанти фактично нічим особливо не відрізняються від тих , корі офіційно зареєстрували свої релігійні об'єднання. Вони охоче

спілкуються з неодновірцями , а ткож їхня віра заснована не на сліпому фанатичному виконанні якихось правил і настанов. Для них навпаки важливим є фактор розуміння того , що і навіщо вони роблять.

РОЗДІЛ VI

ВИВЧЕННЯ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ КОНФЕСІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Наша держава є багатоконфесійною, однак, не зважаючи на це, чисельність протестантів в Україні невисока. А ще українці мало ознайомлені із поняттям протестантизму в цілому. Тому школярі дуже часто в деяких випадках можуть навіть не розуміти, що протестантизм є просто відгалуженою течією християнства, і при цьому протестанти перебувають нарівні з католиками і православними, оскільки так само є християнами, як і вони. Не відаючи правдивою інформацією про протестантські церкви, українські люди, а тим більше діти, асоціюють п'ятидесятників, адвентистів сьомого дня, баптистів, харизматів та інших протестантів із якимись незрозумілими для них сектантськими об'єднаннями. Саме тому вчитель на уроках історії України у восьмому класі під час вивчення теми "Церковне життя у XVI-му столітті" повинен не просто подати навчальний матеріал, скупі розповівши про протестантизм у загальних рисах, а більш детально пояснити про цей рух на українських землях: у зв'язку з чим він був нечисельним; що він відіграв дуже важливу роль у демократизації православної церкви і наближенні її до народу; а також посприяв просвітництву на українських землях (розвитку книгодрукування та відкриттю шкіл). [35]

На заняттях в одинадцятому класі під час вивчення під час вивчення культурно-релігійного життя в Україні в умовах незалежності вчитель просто зобов'язаний навчити учнів розуміти значення слова "секта" та чим таке об'єднання відрізняється від протестантських церковних об'єднань та релігійних організацій. [34]

Учні на уроках історії з подання вчителя мають зрозуміти, що протестанти такі самі люди, такі ж громадяни України, котрі, окрім свого віросповідання нічим більше не відрізняються від інших. А ще слід наголосити, що якраз найбільше протестантів проживає у високорозвинених країнах (США, Канаді, Австралії, Данії, Швеції та Швейцарії тощо), тому це є абсолютно нормальне явище.

На прикладі різноманітності протестантських конфесій педагог може навчити дітей бути толерантними і проявляти терпимість та лояльність до представників релігійних меншин. Бо неповажаючи людей з іншими релігійними переконаннями,

абсолютно неможливо побудувати демократичне суспільство та правову державу. Під час вивчення культурно-церковних відносин в Україні у різні часові періоди варто наголошувати учням про те якими рисами характеризуються відмінності протестантського віровчення від інших. Також педагог мусить навчити учнів усвідомлювати, що конфесійна різноманітність є нормальне явище у демократичному цивілізованому світі. Наприклад, вчитель може запропонувати учням поділитися на групи. Одна група буде умовно католиками, інша православними, а ще інша протестантами. Представники груп коротко в загальних рисах розказують про те як і чим їхнє віросповідання відрізняються від інших. Таким чином, учні на прикладі своїх однокласників навчаться сприймати інших людей з різною ідеологією. [36] Це потрібно, щоб учень, у майбутньому зіткнувшись з людиною, яка належить до якоїсь протестантської конфесії, не був певною мірою нетактовним у спілкуванні з ним.

Також педагог мусить навчити учнів усвідомлювати, що конфесійна різноманітність є нормальне явище у демократичному цивілізованому світі. На уроках всесвітньої історії під час вивчення релігійного життя, можна запропонувати гру "Подорож", де учні по черзі "мандрують" різними країнами і говорять, яка релігія, яке віросповідання там найпоширеніше. Заодно можна згадати чому у тій чи іншій країні сталася така релігійна ситуація, таким чином дотримавшись принципу систематичності на уроці. [33]

На роздуми для учнів, зокрема на домашнє завдання можна давати проблемне питання, наприклад, "Чи існують, на вашу думку, досконалі релігії" або "Чому не відбулося таких реформаційних процесів в Україні, як у Європі" тощо. [38]

Якщо ж учителеві у своїй практиці доведеться працювати з учнями, серед яких є представники протестантських конфесій, то він мусить стежити за тим, аби під час викладання навчального матеріалу не бовкнути чогось такого, що може поставити цього учня у незручне становище. У жодному разі не можна ставитися до такого учня, як до якоїсь особливої дитини. Навпаки слід сприяти, щоб його відмінності не були надто помітними, тобто не "різали очі", і він міг вільно злитися зі своїми однолітками. [37] У протележному випадку, якщо учень-протестант буде здаватися своїм однокласникам якимось "не таким", то існує ризик, що цей учень може стати об'єктом булінгу, чим нехтувати у жодному випадку є неприпустимо зі сторони вчителя. Зрештою, якщо учень-протестант все ж таки регулярно зазнає цькування, то це може свідчити про те, що вчитель історії

зокрема не приділив належної уваги питанню релігійної толерантності на своїх уроках. Вчителеві також не варто розповідати про протестантів так , щоб це виглядало , як агітація учнів змінити свою віру.

Отже , під час вивчення протестантського руху на уроках історії , учителеві слід дуже ретельно ставитися до способів подання навчального матеріалу. Вчитель історії обов`язково повинен виховати у дітей вміння бути толерантними до інших. І , звісно , варто донести до уваги дітей важливість ролі протестантизму , яку він відіграв для суспільних відносин на українських землях , зокрема у демократизації православної церкви та сприянні книговидництва.

ВИСНОВКИ

Протестантський рух здавна був на українських землях малочисельним і не мав особливої популярності серед широких верств населення. Звісно, не можна не згадати про те, що протестантський рух відіграв позитивну роль у демократизаційних суспільних процесах. Та незначна кількість послідовників цієї християнської течії майже ніколи не зазнавала лояльного ставлення зі сторони влади, а навпаки часто були переслідувані за свою віру. І тільки з проголошенням незалежності України протестанти нарешті змогли безперешкодно сповідувати свою віру. В умовах сучасності протестантизм і надалі не має значної кількості прихильників.

Сьогодні у нашій державі серед найбільших протестантських об'єднань є Церква Християн Віри Євангельської, Церква адвентистів сьомого дня, Всеукраїнський союз церков євангельських християн баптистів та різні громади харизматичного спрямування.

На Прикарпатті також поширені неформальні протестантські громади, котрі не мають своїх статутів і не є зареєстрованими, тож діють нелегально. Вони, у порівнянні з іншими протестантами, є більш консервативні у своїх поглядах. Зокрема, вони вирізняються, хоч і не сильно, своїм зовнішнім виглядом.

Найбільше незвичними і унікальними є протестантські громади амішів на Івано-Франківщині, які зосереджені на території колишнього Тлумацького району. На їхню думку, життя людини повинно бути якомога скорішим і простішим. Вони так на цьому зосереджені, що відмовляється від елементарних благ цивілізації. Однак, не варто думати, що ці люди ведуть первісно-общинний дикуватий спосіб життя або, що вони ліниві і тому подібне, не слід. Аміші, навпаки, дуже працьовиті люди. Якщо виконують якусь роботу, то підходять до неї з відповідальністю. Також не можна сказати, що вони живуть бідно.

Ми дійшли до висновку, що з упевненістю можна заявити про те, що протестантів не дарма називають віруючими. Адже вони у своєму житті набагато ретельніше дотримуються своїх переконань і поглядів. Вплинути на особисту думку цих людей у плані віри практично не можливо. Їхня віра має служити прикладом для інших людей. Звісно, я допускаю, що і серед протестантів є не

надто стійкі люди, котрі , в принципі , можуть відмовитися від своїх ідей, та це скоріше виняток. Для них усіх прикрий виняток.

Перед тим , як почати писати цю роботу, я поклав собі за мету розвіяти стереотипи щодо віровчення протестантів. Так от , варто визнати, що ці люди є нормальні у своїй поведінці та не є якимись диваками. Просто так вірять , і так дотримуються своєї віри. І мають на це законне право. Мушу визнати , комусь може здатися , що з такими людьми складно знайти спільну мову , що їхнє життя надто нудне і так далі. Але чим більше спілкуватися з ними , тим більше стає зрозуміло те , що не зважаючи на особливості особистих переконань , з будь-якою людиною цілком реально порозумітися. Попри активну проповідницьку діяльність , протестанти не нав'зують свої ідеї і погляди , бо вважають, що служіння Господу повинно бути виключно на добровільних засадах.

Список використаних джерел

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України про альтернативну службу. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12#Text>
3. Указ Президента України про відзначення 500-річчя Реформації. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3572016-20423>

Офіційні сайти:

4. Офіційний сайт Церкви Християн Віри Євангельської у Івано-Франківську. Режим доступу: <https://church.if.ua/>
5. Офіційний сайт Церкви Бога Живого. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.livinggod.org.ua/>
6. Офіційний сайт Церкви Адвентистів сьомого дня. Режим доступу: <https://adventist.ua/>
7. Офіційний сайт Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій. Режим доступу: <https://vrciro.org.ua/ua>
8. Офіційний сайт Церкви Християн Віри Євангельської. Режим доступу: <https://www.chve.org.ua/>
9. Офіційний сайт державної служби України з етнополітики та свободи совісті. Режим доступу: <https://dess.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: https://old.bank.gov.ua/control/uk/currentmoney/cmcoin/details?coin_id=773
11. Віровчення ЦХВС. Режим доступу.
<https://www.chve.org.ua/category/news/aboutus/doctrine/>
12. Церква Євангельських Християн Баптистів. Режим доступу:
<https://www.baptyst.com/>

13. Офіційний сайт Ради Євангельських Протестантських Церков України. Режим доступу: <https://sobor.com.ua/news/rada-cerkov-oprilyudnila-poziciyu-protestantskikh-cerkov-shodo-vakcinaciyi>

Періодичні видання:

14. Офіційне друковане видання Церкви Християн Віри Євангельської -газета "Вірую". 14./ від 04.2009.

15. Радіо Свобода. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii-boyouvyku-polyuyut-na-pastoriv/29619936.html>

16. Протестанти на Донеччині/НВ. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/publications/protestanti-z-donbasu-protestanti-vijavilisja-odnijeju-z-najbilsh-patriotichnih-sotsialnih-grup-na-ohoplenomu-vijnoju-shodi-krajini-104809.html>

17. У Криму.../Крим.Реалії. Режим доступу: <https://ua.krymr.com/a/news/26957760.html>

18. Пастор церкви "Відродження"/ТСН. Режим доступу: <https://tsn.ua/ukrayina/narkotiki-seks-bez-zgodi-zbochennya-u-chomu-zvinuvachuyut-skandalnogo-pastora-volodimira-muntyana-kolis-nayblizhchi-do-nogo-lyudi-1561581.html>

19. Укрінформ. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2230374-ukrainski-amisi-zitta-poza-casom.html>

20. Українська правда. Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/travel/2012/08/30/110965/>

21. Галицький кореспондент. Режим доступу: <https://gk-press.if.ua/x6871/>

22. Український тиждень. Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Society/139345>

Література:

23. Книга Повторення Закону. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bibleonline.ru/bible/ubio/deu-18/>

24. Перша Книга Мойсей. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/ZB000069>

25. Перше послання до коринтян. Режим доступу: <http://www.my-bible.info/biblio/ukrainskaya-bibliya/1-poslanie-k-korinfjanam.html#g3>

26. Пилипів І. В. Українська Реформація у Східній Галичині / І. В. Пилипів, П. С. Сіреджук // Гілея : науковий вісник : зб. наук. пр. – К. : ВІР УАН, 2011. – Вип. 46. – С. 70–79.

27. Мокієнко М. Об'єднана Церква Християн Віри Євангельської: історико-теологічний вимір / М. Мокієнко // Релігія та соціум. 2017. № 3-4. С. 87-93. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2017_3-4_15.

Енциклопедії:

28. В. І. Любащенко . Лютеранство // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=59963 (дата перегляду: 04.11.2021)

29. В. І. Любащенко . Кальвінізм // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=10710 (дата перегляду: 04.11.2021)

30. Д. В. Степовик . Баптизм // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=40307 (дата перегляду: 04.11.2021)

231. П. Л. Яроцький . Адвентизм // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=42646 (дата перегляду: 04.11.2021)

32. Конфесійна та церковна належність городян України. Центр Разумкова. Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/konfesiinata-tserkovna-nalezhnist-gromadian-ukrainy-sichen-2020r>

Посібники з педагогіки:

33. Баханов К.О. Концептуальні засади дидактичної складової концепції шкільної історичної освіти в Україні [електронний ресурс] Режим доступу:
<http://vuzlib.com/content/view/238/84>
34. Бондар С.П. Процес формування ключових компетентностей / С.П. Бондар [електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4027/1/>
35. Гаврилюк Ж.М. Методика реалізації культурологічного змісту в курсі історії України [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals>
36. Галлагер К. Викладання історії в контексті сприяння демократичним цінностям і терпимості. (Викладання і вивчення історії в школі): Посібник для вчителів. К.: Право, 1998., 47 с.
37. Родигіна І.В. Компетентнісний підхід в освіті: синергетичний вимір. Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2014. № 1. С. 44–49. Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nsod_2014_1_11
38. Смагіна Т.М. Громадянська компетентність у контексті особистісного виміру [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/7332/95/>

Додаток 2

До

Додаток 5. План-конспект позакласного заходу

Дата: 15.02.2021 р.

Клас:11

Тема: Протестанти у незалежній Україні

Мета:

Навчальна:

Ознайомити учнів з основними процесами , пов'язаними з розвитком протестантських конфесій, що відбуваються в Україні в період незалежності.;

Розглянути коротко основні відмінності між протестантами та іншими християнами.

Визначити наслідки діяльності протестантських конфесій.;

Розвивальна:

розвивати вміння аргументовано висловлювати думку;

розвивати вміння аналізувати думку своїх друзів;

розвивати вміння критично, логічно та творчо мислити;

розвивати вміння шукати інформацію про події , які стосуються видатних людей і знаменитих подій

розвивати вміння аналізувати спогади очевидців.

Виховна:

- виховати особисті якості свідомого громадянина (на пикладі поваги до інших співгромадян);
- виховати толерантне ставлення до думки свої друзів (на основі аналізу поняття багатоконфесійності);
- виховати шанобливе ставлення до подій минулого (на основі пояснення того, що події кожного дня – стають історією);
- виховувати розуміння важливості робити добро(на прикладі благодійницької діяльності протестантівс);

- виховувати позитивне ставлення до представників інших конфесій (на прикладі поваги і терпимості до протестантів різних конфесій);
- виховувати загальнокультурні якості

Обладнання: мультимедіа (фото протестантських служінь, храмів)

Форма заняття: бесіда.

Хід позакласного заняття:

I. Організаційний момент.

Повідомлення теми і завдань уроку.

Вчитель. Спочатку з'ясуємо, хто такі протестанти.

Протестантизм в Україні — представлений практично усіма існуючими в усьому світі протестантськими деномінаціями. У 2010 році загальна кількість протестантів в країні складала понад мільйон віруючих, що становить 2,4 % від населення України. За роки незалежності України протестантські конфесії пройшли шлях свого розвитку — від секти до Церкви. Їх суспільна легалізація, правова легітимація, притаманний Протестантизму динамізм сприяли формуванню нового типу конфесійної інституціоналізації. Нині вони мають чітко сформоване богослов'я, системну побудову організаційної структур, свої релігійні центри та церковну ієрархію, ґрунтовну систему підготовки кадрів — від семінарії і коледжів до інститутів та університетів, кваліфікований професорсько-викладацький склад із богословськими й науковими ступенями, власну високотехнологічну друкарсько-видавничу базу, ведуть десятки теле- і радіопередач, мають розгалужені місійні центри, налагоджені зв'язки, відпрацьовану координацію дій зі своїми закордонними центрами. Ці конфесії іменуються «церквами» (релігійними організаціями).

Майже половина всіх протестантів в Україні є баптисти. За даними журналу Christianity Today, Україна стала не тільки «Біблійним поясом» Східної Європи, а й свого роду «центр церкви, освіти і місії євангельського християнства». Сьогодні Україна є місцем зустрічі євангельського протестантизму в усіх країнах

колишнього Радянського Союзу, де навіть сьогодні існують правові обмеження на діяльність релігійних об'єднань. Ці країни отримують вигоду від публікації літератури в Україні, навчання керівників їх зборів і отримання допомоги у вигляді місіонерів. Українські протестанти у порівнянні з їхніми західними одновірцями більш консервативні, як в доктрині, так і питаннях моралі.

Найбільшими протестантськими конфесіями в Україні є:

Баптисти — 500 000 віруючих

П'ятидесятники — 400 000 віруючих

Адвентисти — 100 000 віруючих.

Частина українських протестантів емігрували в Сполучені Штати Америки, де вона грає важливу роль у місцевих соціальних проєктах, наприклад, на реконструкцію будинків, зруйнованих в результаті урагану Катріна.

Вчитель: У сучасних умовах протестантизм в Україні є найдинамічнішою конфесією. Неабияку роль у зміцненні позицій сучасного протестантизму відіграє наявність сталих джерел поповнення їхніх лав. Це, по-перше, сімейне виховання у родині, які розглядаються як «домашні церкви» (третина послідовників баптизму — молоді до 30 років); по-друге, поступове зростання пропагандистської та місіонерської активності. За період незалежності протестантські організації створили 95 % усіх зареєстрованих в Україні релігійних місій. За статистикою адвентистів, тільки у середині 90-х років ХХ ст. у період проведення у київському Палаці спорту євангельської програми всесвітньо відомого проповідника з Австралії Джона Картера прийняли водне хрещення й поповнили громади АСД 3,5 тис. нових членів. По-третє, протестанти складають лише 2,2 % населення країни, усі члени їх організацій — активні, «реальні», чи справжні віруючі, тоді як серед православних переважає тип пасивного «масового віруючого». Особливість сучасного українського протестантизму — полягає у відображенні національно визначених рис. Протестантське середовище активно використовує національні обрядові традиції під час молитовних зібрань, релігійних свят; спостерігається відновлення української мови у проповідництві та общинному житті. Протестантизм дедалі частіше розглядається як невіддільна складова релігійної історії українського народу.

Вчитель: А зараз коротко кількома реченнями розкажіть , як змінилося ваше уявлення про протестантів, а також про те, що саме вас здивувало.

(Учні по черзі розповідають)

IV. Підведення підсумків виховної години.

Питання до учнів: Що зазвичай бажають люди одне одному, вітаючи зі святами? (Щастя, благополуччя, добра, миру).

Учитель: Так, про це мріє кожен. Але щоб зберегти мир на нашій планеті, в нашій країні, примножити добро і домогтися добробуту для всіх, потрібно навчитися розуміти один одного, приймати один одного такими, якими ми є, поважати культуру і внутрішній світ інших.

Україна багатонаціональна, багатомовна, але Україна єдина.

Пам'ятаємо, не забуваємо і цінуємо нашу Батьківщину. Збережемо наш патріотизм, віру та силу духу для наступних поколінь.